

SPOROČILO ZA MEDIJE

Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju HBSC 2014

VELIKO MLADOSTNIKOV SE Z ALKOHOLOM SREČA V STAROSTI 13 LET ALI MANJ

Odnos družbe in ljudi do alkohola se povezuje s pitjem alkohola pri mladostnikih

Ljubljana, 14. avgust 2015 - Po podatkih raziskave Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju (HBSC, 2014), ki jo je v Sloveniji že četrtoč izvedel Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), je skoraj polovica mladostnikov, starih 11, 13 in 15 let, že poskusila oziroma pila alkoholne pijače. Delež mladostnikov, ki pijejo alkoholne pijače vsaj enkrat tedensko, se je v obdobju od leta 2002 do 2014 znižal, prav tako se je znižal delež tistih, ki so bili v življenju vsaj dvakrat opiti, je pa do znižanja opijanja prišlo le pri fantih, ne pa tudi pri dekletih. Raziskava je pokazala tudi, da je večina 15-letnikov že poskusila oziroma pila alkoholne pijače, pri čemer jih je bila skoraj tretjina opitih vsaj dvakrat v življenju, vsaj enkrat tedensko pa alkoholne pijače pije približno vsak sedmi 15-letnik. Raziskava poteka pod okriljem Svetovne zdravstvene organizacije, financira pa jo Ministrstvo za zdravje.

Po podatkih HBSC raziskave je 40 % 15-letnikov alkohol prvič pilo že pri starosti 13 let ali manj. *»Kljub nekaterim ugodnim trendom pa je skrb vzbujajoč podatek, da se je v obdobju 2002–2014 zvišal delež 15-letnikov, ki so prvič pili alkohol v starosti 13 let ali manj. Slednje je še toliko bolj zaskrbljujoče, saj je tveganje za težave zaradi alkohola v odraslosti višje pri tistih mladostnikih, ki začnejo piti alkohol pri nižji starosti,«* opozarja **dr. Maja Zorko z NIJZ**.

Pitje alkohola med mladostniki ima številne posledice

Mladostniki zaradi bioloških in vedenjskih sprememb predstavljajo še posebej ranljivo skupino. **Dr. Barbara Lovrečič z NIJZ** pojasnjuje: *»Splošno znano je, da so mladostniki bolj nagnjeni k tveganeu početju, pritisk vrstnikov v družbi, ki je permisivna do opijanja v javnosti in ga celo spodbuja, ustvarja razmere za zgodnje prve stike z alkoholom in pogostejše opijanje med mladostniki. Otroško in mladostniško obdobje sta ključna za razvijanje in prevzem vedenjskih vzorcev, vključno s tistimi, ki se nanašajo na življenjski slog in vzorce pitja alkohola. Premalo se tudi zavedamo, da je alkohol toksičen in rakotvoren. Možgani otrok in mladostnikov so še vedno v procesu dozorevanja in kot taki so za učinke alkohola še posebej ranljivi, sicer se mladostniki na učinke alkohola tudi drugače odzivajo kot odrasli.«*

Mag. Mercedes Lovrečič z NIJZ ob tem dodaja: *»Možgani otrok in mladostnikov so poleg takojšnjih*

učinkov alkohola izpostavljeni tudi dolgoročnim učinkom, predvsem v primerih, ko gre za ponavljajoče opijanje in pogosto pitje alkohola, kar se lahko kaže tako v spremenjeni zgradbi kot delovanju možganov, prizadeti pa je prikrajšan zaradi slabšega spomina, slabše pozornosti, spremenjenega vidno prostorskega zaznavanje ter slabše sposobnosti učenja. Mladostniki so izpostavljeni različnim posledicam alkohola, kot so poškodbe, nesreče, tvegano vedenje, posledice v socialno-družbenem okolju.»

Če smo do mladostnikovega pitja tolerantni ali ga celo odobravamo, bodo mladostniki lahko pili več

S pitjem alkohola pri mladostnikih se povezujejo številni dejavniki, med najpomembnejšimi so vsekakor odnos staršev, drugih odraslih in celotne družbe do alkohola. *»Starši, drugi odrasli in vrstniki otrokom predstavljajo pomemben zgled - njihov odnos do alkohola se pomembno povezuje s pitjem alkohola pri mladostnikih. Na primer, če so starši oziroma odrasli tolerantni do mladostnikovega pitja, bodo mladostniki lahko pili več,«* pravi **mag. Tadeja Hočevar z NIJZ**. *»Jasno opredeljena pravila v družini, spremljanje mladostnika s strani staršev in zanimanje za njegove aktivnosti ter občutek varnosti so pomembni dejavniki, ki mladostnika varujejo pred pitjem alkohola,«* še dodaja **dr. Maja Zorko z NIJZ**. Med dejavniki, ki mladostnika varujejo pred pitjem alkoholnih pijač, so tudi kakovosten odnos oziroma ustrezna komunikacija mladostnika s starši, občutek pripadnosti družini in šolski skupnosti ter skupno načrtovanje prostega časa.

Za zajezitev problema med mladimi in odraslimi je treba vlagati v razvoj in sprejeti nove ukrepe

Za uspešno preprečevanje pitja alkohola pri mladostnikih je treba ustvarjanje odgovornega odnosa do alkohola v družbi, kar zajema tako uvedbo ustreznih programov v šolsko okolje kot ukrepe, usmerjene v družino, skupnost in na področje politik. V Sloveniji trenutno poteka več kot 30 preventivnih programov, katerih namen je preprečevanje tveganega in škodljivega pitja alkohola. Ti programi so v veliki meri namenjeni mladostnikom, vendar so le redko ovrednoteni z vidika njihove učinkovitosti. Med pomembne dejavnike, ki vplivajo na pitje alkohola pri mladostnikih, sodi tudi velika dostopnost alkohola, ki je bila z Zakonom o omejevanju porabe alkohola že nekoliko omejena. *»Koristno bi bilo, da bi še zmanjšali dostopnost alkoholnih pijač, na primer z višjo ceno alkoholnih pijač, z določitvijo minimalne cene ali z uvedbo licenc za prodajo alkoholnih pijač, vendar je treba ob tem poskrbeti tudi za omejitev in ustrezen nadzor nad domačo in nelegalno proizvodnjo alkohola. Z doslednim izvajanjem Zakona o omejevanju porabe alkohola bi namreč, posebej pri otrocih in mladostnikih, dosegli še boljše rezultate,«* poudarja **doc. dr. Helena Jeriček Klanšček z NIJZ**. Vsi ti ukrepi pa seveda niso pomembni samo za otroke in mladostnike, temveč imajo učinek in so koristni za celotno populacijo.

MOSA in TOSEMJAZ

Več o alkoholu, o raziskavah in preventivnih programih, ki se izvajajo v Sloveniji ter o aktualnih dogajanjih na tem področju, najdete na spletnih straneh MOSE (www.infomosa.si), kjer so tudi informacije o tem, kje lahko poiščete pomoč v primeru težav z alkoholom. Mladostniki pa ste vabljeni, da obiščete spletno stran www.tosemjaz.net.

O HBSC RAZISKAVI

Raziskava Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju (HBSC - Health Behaviour in School Aged Children) je mednarodna študija, ki je narejena na reprezentativnem vzorcu učencev in dijakov, starih 11, 13 in 15 let in se izvaja vsake štiri leta po skupni metodologiji v 43 državah Evrope in Severne Amerike. Namen raziskave je longitudinalno spremljanje vedenja v zvezi z zdravjem v šolskem obdobju. Slovenija se je vanjo vključila v šolskem letu 2001/2002. Raziskavo v Sloveniji izvaja NIJZ, financira pa jo Ministrstvo za zdravje. Nacionalna koordinatorica raziskave je doc. dr. Helena Jeriček Klanšček z NIJZ.

Služba za komuniciranje

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Trubarjeva 2, SI-1000 Ljubljana

Telefon: 01 2441 494, 01 2441 572

pr@nijz.si

www.nijz.si

[YouTube NIJZ](#)

[Podatkovni portal NIJZ](#)